

Piotr Köhler

Zakład Badań i Dokumentacji Polarnej im. Prof. Z. Czeppego
Instytut Botaniki
Uniwersytet Jagielloński
ul. Kopernika 27
31-501 Kraków

**POLARYSTYKA NA MIĘDZYNARODOWYCH
KONGRESACH HISTORII NAUKI: XXII (PEKIN,
CHINY, 24-30 VII 2005) I XXIII (BUDAPESZT, WĘGRY,
28 VII - 2 VIII 2009)**

Międzynarodowe Kongresy Historii Nauki organizowane są przez Oddział Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki (International Union of History and Philosophy of Science, Division of History of Science). Pierwszy miał miejsce w 1929 r. w Paryżu. Od tego czasu, co trzy lata (od 1977 r. co cztery), historycy nauki i uczeni zainteresowani historią nauki spotykają się w różnych miastach najczęściej Europy i Ameryki Północnej. Jedyny raz kongres odbył się w Polsce, w 1965 r. w Warszawie i Krakowie.

XXII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki gościł w Pekinie w dniach 24-30 lipca 2005 r. W 22. kongresie wzięło udział 925 uczestników z 57 państw. Najwięcej, co zrozumiałe, było z Chińskiej Republiki Ludowej (147 osób), nieco mniej – ze Stanów Zjednoczonych (123). Z Polski w kongresie wzięło udział tylko 5 osób, co pod względem liczby uczestników dało 28-30 miejsce (razem z Czechami i Norwegią), za Rumunią (6 osób), a przed Argentyną, Estonią, Nigerią, Serbią i Czarnogórą oraz Turcją (po 4 osoby). Nieliczni przedstawiciele Polski reprezentowali kilka dyscyplin: historię matematyki, historię geografii, historię muzealnictwa naukowego, historię astronomii oraz historię botaniki.

W ciągu trwania kongresu ogłoszono 919 referatów podczas 95 sympozjów tematycznych i zebrań poszczególnych sekcji. Kongres odbywał się pod hasłem: "Globalization and Diversity: Diffusion of

Science and Technology Throughout History". Zarówno to hasło, jak i przypadająca w 2005 r. setna rocznica ogłoszenia szczególnej teorii względności oraz hipotezy dotyczącej fotonów, a także miejsce, w jakim odbywał się kongres, miały wpływ na tematykę obrad.

Wśród referatów tylko 2 dotyczyły polarystyki: Cornelia Lüdecke (Schwerpunkt Geschichte der Naturwissenschaften, Mathematik und Technik, Universität Hamburg, Niemcy) *East meet West: meteorological interest of the Moravians in Greenland and Labrador since the 18th century* i Andrew Ede (Department of History and Classics, University of Alberta, Kanada) *The International Geophysical Year 1957, the year the Earth became a planet*. Pierwszy z referatów dotyczył jednej z pierwszych misji Kościoła Morawian założonej w 1733 r. koło Godthaab na zachodnim wybrzeżu Grenlandii. W 1771 r. morawianie przenieśli się na Labrador. Oprócz prowadzenia misji morawianie wykonywali obserwacje meteorologiczne. Wyniki tych obserwacji były publikowane np. w 1787 r. w *Efemerydach* wydawanych przez Towarzystwo Meteorologiczne Palatina. Drugi z referatów omawiał społeczny kontekst i źródła programu Międzynarodowego Roku Geofizycznego oraz jego wyniki. Do najważniejszych z nich autor zaliczył uzyskanie dowodów na teorię dryfu kontynentów oraz przygotowanie Traktatu Antarktycznego (1959).

Organizatorzy kongresu umożliwili jego uczestnikom zwiedzenie najciekawszych miejsc i muzeów w Pekinie związanych nie tylko z historią chińskiej nauki i techniki, ale również z chińską historią i kulturą.

Kolejny, XXIII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki odbył się w Budapeszcie w dniach 28 lipca – 2 sierpnia 2009 r. W 23. kongresie wzięło udział 1308 osób z 65 państw. Najwięcej uczestników było ze Stanów Zjednoczonych (128). Z Polski w kongresie wzięło udział tylko 18 osób, co dało 19-20 miejsce (razem z Belgią), za Turcją (23 osoby) i Holandią (21 osób).

W czasie trwania kongresu ogłoszono 1281 referatów podczas 131 sympozjów tematycznych i zebrań poszczególnych sekcji. Kongres odbywał się pod hasłem: „Ideas and instruments in social context”. Na tematykę obrad wpływ miało zarówno powyższe hasło kongresu, jak i przypadające w 2009 r. rocznice darwinowskie: dwustulecie urodzin Karola Darwina i 150 rocznica opublikowania jego dzieła „*On the origin of species by means of natural selection*”.

Wśród wygłoszonych referatów tylko 3 dotyczyły polarystyki. Sverker Sörlin (Kungliga Tekniska högskolan, Sztokholm, Szwecja) w referacie *Hans Ahlmann's collaborative glacial fieldwork and the early discourse of climatic change, 1920 to 1950* omówił działalność tego szwedzkiego geografa w dziedzinie badań glaciologicznych Północnego Atlantyku. Maiken Lolck (Department of Science Studies, University of Aarhus, Dania) w swym wystąpieniu *Greenland ice core research in the 1980s. Success and stagnation* omówiła wiercenia w lądolodzie grenlandzkim wykonane w latach osiemdziesiątych XX w. Piotr Köhler (Zakład Badań i Dokumentacji Polarnej im. Prof. Z. Czepnego, Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, Polska) w referacie *Polish botanical and mycological research in terrestrial ecosystems of Antarctica since 1977* omówił rozwój polskich badań lądowych roślin i grzybów Antarktyki w ciągu ostatnich 30 lat oraz główne osiągnięcia tych badań.

Następny kongres planowany jest na 2013 rok w Manchesterze (Wielka Brytania).